

גברת מג'ונדרת
סיפורה מעורר ההשראה
והתסכול של האצנית
וורוד סוואלחה 11

מובילה בראש

האצנית וורוד סוואלחה היתה האשה הפלסטינית הראשונה שהשתתפה באולימפיאדה, ופרצה את הדרך לנשים ולנערות רבות. אז למה היא לא יכולה לרוץ בירושלים?

מתוך הסרט "וורוד": סוואלחה באולימפיאדת לונדון, 2012. בונה דור המשך צילום: רוית סר

צפי סער
גברת מג'ונדרת

שנים של ריצה ואימונים בש"כילי הכפר שבו גדלה, עסירה א"שמאלייה שמצפון לשכם, הביאו את וורוד סוואלחה להישגים מרשימים במיוחד: בשיאם היא השתתפה באולימפיאדת לונדון 2012 וייצגה בה את פלסטין. אבל מאז שעברה לגור בירושלים לא מוזמן, בעקבות נישואיה, האצנית האולימפית לא רצה בחוץ אלא רק בתוך הבית, כמ"כשיר ריצה. הסיבה היא מסבירה, היא פחד: היא עושה חיג'אב ו"אני פוחדת שאם ארוץ יחשבו שאני טרוריסטית מתאבדת ויירו בי. ירו"שלים היא מקום שבו אשה בחיג'אב לא יכולה לרוץ".

לפני שבוע היא נכחה בהקרנת סרט קצר על אודותיה, "וורוד", כסינמטק תל אביב. היא בת 23 כיום, אשה מרשימה במיוחד, בע"לת עוצמה פנימית ניכרת; שקטה ונחושה בדעתה בו בזמן. האשה הפלסטינית הראשונה שהשתתפה

באולימפיאדה היתה למודל חיקוי, שנשים ונערות רבות נושאות עיניהן אליו. היא פועלת לפיתוח ספורט הנשים בגדה המערבית, ובראיון עמה, לפני הקרנת הסרט, מספרת שהתחום פורח: ילדות ונערות מתאמנות בריצה, קבוצות כדורגל נשים שנפתחו משתתפות בתחרויות בינלאומיות, ובסדנאות הג'ודו והק"רטה מספר הנערות והנשים כמעט משתווה לזה של הנערים והגברים. בסרט, כשרואים אותה רצה במ"קצה 800 המטרים באולימפיאדת לונדון, היא מתייחדת לא רק בחיג'אב שלראשה אלא גם בבגדיה: כל האצניות שאיתן התחרתה רצו בבגדי ספורט מינימליים, כבטן חשופה. המאמן שלה, סאהר ג'ודה, מספר בסרט שהופתע כשהיא הח"ליטה לעטות חיג'אב באולימפיאדה. למה החלטת כך?

"כי זו אני. לא עשיתי את זה כדי להרגיז מישהו או לקרוא תיגר; ככה למדתי בבית, זו התרבות וזו הדת. בנוסף לכך, אני רוצה להבהיר בכך שהדת האיסלאמית לא מונעת מא"שה לעשות ספורט. כמו שהנצרות והיהדות לא מונעות". היא מוסיפה כי החיג'אב אינו כפייה או הקתבה,

אלא רצון אישי של נשים, המסמן אותן כמוסלמיות. "פגשתי אנשים שחושבים שחיג'אב מרמז על אלי"מות, על טרוריות", היא אומרת. "יש בעולם מי שמעדיפים להציג זאת כך. זה רחוק מאוד מהמציאות, ממה שהחיג'אב מייצג".

כשהיא באה לאמה וסיפרה לה שאולי ישלחו אותה לאולימפיאדה בלונדון לייצג את פלסטין, זו התי"רגשה עד כדי כך ש"הרמתי אותה בידיים והתחלתי להסתובב בריצה" - כך מספרת האם, אימיתאל סוואלחה, בסרט. "לא רק אבא שלה עודד אותה", היא מציינת, "אני ער"דדתי אותה אפילו יותר. כי גם אני הייתי ספורטאית. אבל הפסקתי.

וורוד סוואלחה:
"פגשתי אנשים שחושבים שחיג'אב מרמז על אלימות, על טרוריות. זה רחוק מאוד מהמציאות, ממה שהחיג'אב מייצג"

התארסתי מיד אחרי התיכון והוא לא הרשה לי", היא מחווה בידה על בעלה. וורוד צוחקת במבוכה. האב אומר: "הזמנים השתנו. עכשיו אנחנו מעודדים את הבנות ללכת לאוניברסיטה. לא רק את הבנים. אבל בזמנו הדברים היו שונים. שמחתי שבתי תייצג את המולדת ותעלה לתודעה את פלסטין".

וורוד מספרת שאמה אכן הקפי"דה שהייתה ילדה קטנה היא נהגה לרוץ בכפר. בסרט היא מספרת: "חשבו שאני משוגעת. היו כאלה שאמרו לי: 'את לא שמנה, את לא צריכה לרדת במשקל'. לא אהבו לראות ילדה רצה. אמרו: 'את חושבת שאת חיה במדינה מערבית, שאת רצה ככה בכביש? איפה את חושבת שאת? התעלמתי מזה. לא אהבתי לשמוע את זה, זה היה מתסכל, סוג של מחסום פסיכולוגי". מצד שני, היא אומרת, "גדלתי ככה, רצה, ובכפר היו רגילים לראות אותי. מחוץ לכפר זה לא כל כך התקבל וכשהייתי רצה באזור שכם היו כל מיני הערות. אבל זה אף פעם לא הגיע לידי אלימות".

המראה של אצנית אולימפית שמתאמנת בכביש סביב כפרה - "רוצי נגד התנועה", אומר לה המאמן, ומשאיות חולפות לידה - מצמרה ג'ודה מספר שבעבר היה רץ במתקני ספורט שבין עסירה לשבי שומרון, אבל מאז האינתיפאדה אי אפשר ולכן הוא הפסיק לרוץ והת"חיל לאמן.

איך הרגישה וורוד כשידעה שיש מתקני אימונים בהתנחלות והיא היתה צריכה לרוץ בכביש? היא אומרת שזה הגביר את המוטיבציה שלה לשפר את הישגיה ולפעול כדי שיהיו מתקנים שיאפשרו לעוד צעירים להתקדם ולרשום הישגים.

בינואר השנה היא נסעה לארצות הברית, במלגה שקיבלה, והשתתפה בתוכנית למנהיגות צעירה. "במ"פגשים עם אנשים שם דיברתי על הקושי לעשות ספורט בגדה. הצלחתי לגרום לאנשים לעזור לי. יומתי פרויקט של מעין בית ספר לספורט שאני מקווה להקים בירושלים. אני רוצה לחנך ולאמן ילדים וצעירים, כדי שיגיעו להישגים ספורטיביים.

שייצגו את פלסטין, ירימו את הדגל ויביאו מדליות", היא אומרת בחיך. כעת היא מחפשת תורמים לפרויקט. היא עצמה צבעה את ציפור"ניה בצבעי דגל פלסטין כשהתחרתה באולימפיאדה. "בדרך כלל אני לא מושחת לק, אבל רציתי לייצג אי"כ שהו את הדגל. ידעתי שלא יראו את זה, אבל עשיתי את זה בשביל עצמי. זה הגביר את המוטיבציה שלי", היא אומרת. לדבריה, אף על פי שנפלה

המשך מהעמוד הקודם

בהישגיה מאצניות אחרות, היא משכה תשומת לב רבה בכפר האולימפי, הן כי היתה היחידה שעשתה חיג'אב והן בהיותה אשה ומוסלמית המייצגת את פלסטין. "לא מעט עיתונאים פנו אלי. לרוב הם לא התייחסו אלי אישית, לר"צונות או לקשיים שלי, אלא לדימוי", היא מציינת.

בסרט על אודותיה, בסצינה שצו"למה בתחרות ספורט אזורית ברמא"ללה, ניכרים מעמדה וההשראה שהיא נותנת לרבות ורבים. צעירות וצעירים מספרים כיצד היא מעודדת ומאמנת אותם. "כל ההישגים שלי הם בזכות וורוד", אומרת אחת מהם, קופצת לגו"בה שייצגה בתחרות את אוניברסיטת א"נג'אח. ספורטאי אחר אומר: "אני שמח שוורוד מאמנת אותי. כולם חו"שים שבנים שבנים צריכים להיות יותר טו"רים מננות, אבל וורוד הגיעה להישגים מדהימים".

את הסרט ביים הבמאי והמפיק אחמד ברגותי במסגרת פרויקט של קולנוע ישראלי-פלסטיני, "ספורט", שיוזמה והפיקה יעל פרלוב בחוג לקול"נוע וטלוויזיה באוניברסיטת תל אביב. פרלוב מספרת כי התוודעה לסיפור"רה של וורוד סוואלחה לאחר שראתה במקרה בפייסבוק תמונה שלה רצה באולימפיאדת לונדון. הפרויקט, היא מספרת, מורכב מאסופה של סרטים קצרים - עלילתיים ודוקומנטריים - ומשתתפים בו סטודנטים מהחוג בתל אביב ומפלסטין. "ספורט" הוא הפ"רויקט השלישי בסדרה שיוזמה, קדמו לו "מים" ב-2012 ו"קפה - בין מציאות לדמיון" ב-2010. "הפרויקטים הוקרנו בכל העולם", מציינת פרלוב. "ספור" רט' הוקרן בככורה בפסטיבל רומא 2015. ברגותי הוא שותפה לכל הפ"רויקטים והסטודנט קובי מזרחי הפיק עמה את הסרטים.

הן בצפייה בסרט על וורוד סוואלחה והן בפגישה עמה אי אפ"שר שלא להתרשם מהאשה הצעירה הזאת, שנראה כי עוד תגיע רחוק. להקרנה בתל אביב באו עמה גם בן זוגה, שלו נישאה לא מכבר, ושלוש אחיותיה. אחותה הבכורה, שאימה, מבקשת להדגיש ולהזכיר, כי "בעבר מוסלמים ויהודים חיו יחד בשלום. בירושלים ובמקומות אחרים. כך למדנו בספרי ההיסטוריה. אשה מו"סלמית שמרה על הילד של שכנתה היהודייה ולהפך. אנחנו מקוות שזה יחזור להיות כך".

גברים בשם אומרם

"מסעדה זה דבר שהוא קצת כמו זונה. היא מזדקנת ואז היא פחות יפה ואז יש לה חורים בשמלה" (יונתן רושפלד. לא כל יום מסעדן גורם לך לרצות להקיא)

המשך בעמוד הבא